

Dieryck Volckertsz.

Coornherts

WERCKEN,

waer van eenige
noyt voor desen
gedruckt zijn.

T'AMSTERDAM

*by Iacob Aertsz. Colom op 't
water inde vierige Colom. 1630.*

III Delen
Beknopte inhoudsopgave
Korte titels

I. DEEL
Van
Dieryck Volckertsz.
Coornherts
WERCKEN.

waer van eenige
noyt voor desen
gedruet zyn.

Math. 5 / 16.

*Laet u licht lichten voor
de menschen, dat sij u goede
wercken siende uwen vader
pryfen, die inden Hemel is.*

T'AMSTERDAM,
By Jacob Aertsz. Colom op 't
water inde vierige Colom. 1639.

Dieryck Volckertsz. Coornherts WERCKEN

Beknopte inhoudsopgave
Korte titels

Colofon

Dieryck Volckertsz. Coornherts WERCKEN

Oorspronkelijke uitgave door I.A. Colom, Amsterdam 1630

Beknopte inhoudsopgave (PDF) door de Coornhertstichting, Nijmegen 2018

Digitale Coornhertbibliotheek nr. 2

Redactie: J. Gruppelaar

Vormgeving: M.W.F. Yland

©2018 Coornhertstichting / Alle rechten voorbehouden

j.gruppelaar@kpnplanet.nl | www.coornhertstichting.nl

Inhoud

6	A. de brieven uit het Brieven-Boeck
6	B. 'Aan de lezer' / 'Voorwoord'
9	C. 'Opdrachtbrieven'
11	D. Overige brieven
13	E. Overig biografisch materiaal

A. DE BRIEVEN UIT HET *BRIEVEN-BOECK*

(zie: Transcriptie Brieven *Brieven-boeck*)

B. VOORWOORD: AAN DE LEZER, GEBED, VERMANING, ETC.

DEEL I

- 119-120 *Voorreden des Boecx Sprekende totten Leser.*
(in: *Hert-spiegel godlijcker schrifture*)
- 207-208 *Voorreden. [en] Vermaaninghe aan den Leser.*
(in: *Toetzsteen der VVare Leeraren*)
- 257-258 *Voor-reden. 21 januari 1589*
(in: *Van den Onderscheyt tusschen die ware ende valsche Leere*)
- 283 [gebed vooraf]
(in: *Oorsaken ende Middelen vander Menschen Saligheyt ende Verdoemenisse*)
- 357-358 *Ghesprake in Voor-redens plaetse, tusschen Coornhert ende syne Conscientie.*
(in: *Van de omwetenheyt der menschen, die daer is onschuldigh of schuldigh*)
- 394 *VOOR-REDEN*
(in: *Van des menschen natuerlijcke vleesch wondersproock*)
- 447 *Aanden Godt Soeckenden Leser*
(in: *Ladder Jacobs*)
- 471 *Aan den Goethertighen Leser. (1581)*
(in: *Vande wedergeboorte*)
- 498 *VOOR-REDEN*
(in: *Tafel vander gheloovighen justificatie ofte rechtvaardighwordinghe in Christo Jesu*)
- 538 *Aan den Christ-lievenden Leser*
(in: *Van de ware onderdanigheydt der Christenen*)
- 615-616 *Voor-reden*
(in: *Waarachtighe aflaat van zonden*)
- 791 *Voor-reden*
(in: *Opperste goedts nasporinghe*)
- 823-824 *Aenden vrientlijcken Leser &*
- 843-844 *Vermaninghe totten goethertighen Leesers.*
(in: *Consistorie, handelende van't niet hanteren des nachtmaels*)
- 983-984 *Ghetrouwe vermaninghe Aen Den Goedt-hertighen Leser.*
(in: *Vierschare*)

DEEL II

- 23 [voorrede] *Allen Godtvreesenden, onpartijdigen ende rechtverstandighen Ministren der Ghereformeerde Religie inden Nederlanden etc.*
(in: *Synodus*)
- 131 [voorrede = begin boek I] *Inleidinghe tot desen Processe, in plaetse eens Voor-redens*
- 386 *Aen den Leser & Noch aen den Leser*
(in: *Remonstrance of vertooch, by die van Leyden*)
- 396 *Prologhe*
(in: *Iustificatie des Magistraets tot Leyden in Hollandt*)
- 437 *Aen den onpartijdighen Leser*
(in *Ware beschrijvinghe der conscientien*)
- 493 *Aen den goet-willighen Leser*
(in: *Theriakel*)
- 560-561 *Aen den Christelijcke ende goet-willigen LESER*
- 566 *Aen den Hooghen Vader DES LICHTS. [gebed]*
(in: *Dolinghe*)
- 703-705 *Voor-reden aen den lezer.*
- 764 *Aen den Leser*
(in: *Hemelwerck*)
- 799-800 [voorwoord, zonder titel]
(in: *Bootgen*)
- 827-830 [voorwoord, zonder titel] 10 oktober, 1580
(in: *Vande Erf-zonde*)
- 975-977 brief aan Arent Cornelisz., Reynier Dontelock en Pieter Jansz.
(in: *Vande vreemde sonde, schulde, straffe nasporinghe*)
- 1060 *Aen de almoghende waerheyt.*
- 1061-1062 *Aen den goet-willighen Leser.*
- 1062 [gedicht] *Aen den Leser.*
(in: *Van de Toelatinge ende Decrete Godts*)

DEEL III

- 23 *AEN DEN LESER*
- 24 [voorrede] *Aan Iacob Pietersz. vander Molen*
(in: *Van't kerck-bouwen der dooperen opten waenscherme*)
- 51 [voorrede] *Tot den Leser.*
(in: *Verschooninghe van de roomsche afgoderye*)
- 69-72 [voorrede] *Ghespraecx-wijse tusschen veel Goet-dunckende Betweters ende D.V. Coornhert.*
(in: *KLEYN-MUNSTER*)
- 105 *Den onpartijdighen Lezer.*

- 115 (in: *Klocke-gheslagh*)
[voorrede] *Aen den Lezer.*
- 131-132 (in: *Zeepe*)
[voorrede] *Voor-reden*
- 336 (in: *Spiegelken*)
[brief] *Aen den Christen Leser.*
- 369-372 (in: *Vande Leydtsche disputatie*)
[brief] *Aen den goedt-hertighen Leser.*
- 633 (in: *Vande Predestinatie, Verkiesinge, ende Verwerpinghe Godes*)
[voorrede] *VOOR-REDEN*
- 645 (in: *Oft gheloove saligh maekt sonder wercken*)
[voorrede] *VOOR-REDEN*
- 687-688 (in: *Van de bejaerden Doope*)
Voor-Reden Aen den onpartydighen LESER
- 753-755 (in: *Wt-roedinge van des verderfs plantinghe, dragende die verderffelijcke vrucht*)
[voorrede] *Aen den Vromen Leeser*
- 766-767 (in: *Levende-kalck*)
[voorrede] *Aen den onpartydigen Leser.*
- 817-818 (in: *Corte berispinge.*)
[voorrede] *Voor-reden: Aen den goetwilligen Leser*
- 869 (in: *Vande zendinghe der lutheranen, swinglianen, ende mennonisten*)
[aan de leser]
- 900-901 (in: *Vre-reden*)
[voorrede] *Voor-reden*
- 999 (in: *Disputatie Over den Catechismus van Heydelbergh*)
[voorrede] *Tot den Leeser. (= uitgever)*
- 1016-1017 (in: *Verantwoordinghe van't PROCES Van den Ketteren niet te dooden,*)
[voorrede] *Tot den Leeser. (= uitgever)*

C. OPDRACHTBRIEVEN

DEEL I

- 356 aan Gherardt Stuyver d.d. 14 april 1583
(in: *Van de omvetenheyt der menschen, die daer is onschuldigh of schuldigh.*)
- 470 aan Nicolaas van der Laan
(in: *Vande wedergeboorte*)
- 509 ongeadresseerd [Allen goetwilligen Menschen ...]
(in: *Van wel bidden onderwijs*)
- 614 aan Frans Volckherts Coornhert: *Aen mijnen eenighen ende lieven Broeder Frans Volckherts Coornhert*
(in: *Waarachtighe aflaat van zonden*)
- 655-656 *Toe-eyghen Brief, aan Spiegel*
(in: *Zekekunste*)
- 792 aan Gerardt Stuyver: *Aan mijn vrundt Gherit Hendricksz. Stuver*
(in: *Opperste goedts nasporinghe*)
- 878-879 aan Hans van Rees: *Aen Hans van Rees, ende sijne goede vrunden*
(in: *Van 't overheydts ampt*)
- 1180 aan de gildebroeders van In Liefde Bloeiende, te Amsterdam, 16 maart 1585, Haarlem
(in: *Boëthius. Vande vertroostingh der Wysheyd*)

DEEL II

- 114 aan de burgemeesters en raden van Leiden
- 247 aan burgemeesters, schepenen en de raad van de stad Gouda: *De lieve vryheydt der Conscientien.*
(in: *Proces van't ketter-dooden*)
- 465-466 aan de Staten van Holland
(in: *Proeve van de Heydelberghsche catechismo*)
- 495-497 aan de Staten van Holland
(in: *Theriakel*)
- 555-557 aan de Hoge Raad
(in: *Dolingen des catechismi*)
- 1125 aan de predicanten te Delft
(in: *Oogh-water opten etter des voor-oordeels*)

DEEL III

- 24 [brief] *Aen Iacob Pietersz vander Molen, Leeraer of Vermaender vande Vlaemsche Doops-ghezinde.*

- 161 [brief] *Eersame, vrome, ende verstandighen VVouter Verhee*
(in: *Het kruyt-hofken*)
- 336 [brief] *Aen mijnen Eersamen, Wijsen ende seer Voorsienige Heeren, den Magistraet der Stede Leyden.*
(in: *Vande Leydtsche disputatie*)
- 336 [brief] *Aen mijnen Eersamen, Wijsen ende seer Voorsienige Heeren, den Magistraet der Stede Leyden.*
(in: *Vande Leydtsche disputatie*)
- 617 aan de gereformeerde predikanten
(in: *Van den aflaet Iesu Christi*)
- 629 [brief]. *Aen mijnen E. Heeren den Burghemeesteren der stede Delft.*
(in: *Naem-scherm D.V. Coornherts*)
- 650 Den Godt-lievenden Hans de Rijcke
(in: *Wt-roedinge van des verderfs plantinghe, dragende die verderffelijcke vrucht*)
- 777-778 [opdrachtbrief]: *Eersamen, VVysen, Vromen, ende Beminden Henrick van Marckel, Burghermeester der stadt Deventer*
- 778 [brief aan diens zoon]
(in: *Lijdens troost*)
- 809-810 [opdrachtbrief] *Aen Mijnen heeren den Edelen ende Gezanten der Steden in Hollant desselvens Staten representerende.*
(in: *Boeventucht*)
- 897-898 [opdrachtbrief] *Aen den E. Hooghachtbaren, hoochgheleerden ende Voorsienighen Heeren van den Hoogen Rade, midtsgaders sekere Gedeputeerden eenigher Steden in Hollandt, eertijds by den Heeren Staten Ghecommitteerden ter Schickinghe vande aenghevanghen isputatie inden Haghe*
(in: *Disputatie Over den Catechismus van Heydelbergh*)
- 969-972 [opdrachtbrief] *Den Edelen vermoghenden, hoogh-Achtbaren ende Voorsienighen Heeren Ghecommitteerden in de Vergaderinghe der Staten van Hollandt, wert gewenscht in Religions-saken een Salomonische Wijsheyt, om te oordeelen welck daer zy de rechte Moeder, door der selver Dienst-willighe Coornhert.*
(in: *Proeve vande Heydelberghsche catechismo*)

D. OVERIGE BRIEVEN

DEEL I

- 495-496 brief: ongeadresseerd: *Den naasten Wegh om te moghe komen tot kennisse van sijns selfs state.*
(in: *Korte berichtinge vander ghedachten waarneminghe*)
- 653 [extracten uit] brieven van Iustus Lipsius aan Coornhert (over diens *Zedekunste*), d.d. 26 mei 1587, 4 maart 1591
(in: *Zedekunste*)
- 993-994 brief van Coornhert 19 augustus 1588
- 994 brief van enkele gemeenteleden aan de 'Broederen tot Alckmaer', 7 augustus, Haarlem
- 995-996 brief aan Jacob Jansz en Hans de Ries, 30 november 1578
(in: *Openinghe van den grondt der waterlandtsche kercken, oock der selver Leer-aeren zendinghe, met sampt haren Ban*)
- 1139 brief aan Spiegel: *Koornhert aan zynen H. Spiegel.*
(in: *Lied-boeck*)
- 1237-1238 brief aan Nicolaas Verlaen, Haarlem 13 juni 1581
(in: *Requeste der catholijcken tot Haerlem*)

DEEL II

- 125 [brief van Coornhert aan Lipsius, 19 maart 1590.]
- 125 [brief van Lipsius aan Coornhert, 23 maart 1590.]
- 125 [brief van Coornhert aan Lipsius, 20 maart 1590.]
- 127-128 [tweede brief van Lipsius aan Coornhert, 8 augustus 1590.]
- 128-129 [brief van Coornhert aan Lipsius, 4 juli 1590.]
- 129 [commentaar Coornhert]
- 130 [brief Lipsius]
(in: *Proces van't ketter-dooden*)
- 494 aan Arent Cornelis en Reynier Donteklcock
(in: *Theriakel*)
- 562-565 aan Arent Cornelis en Reynier Donteklcock: *D.V. Coornhert VVenscht met rechter herten u Arent ende Donteklcock beter verstandt ende herte*
(in: *Dolinghe*)
- 765 brief aan van Montfoort, 30 april 1580
- 803 brief van Coornhert (aan ...)
(in: *Bootgen*)
- 1175-1176 brief de Burgemeesters en de raden van Haarlem.

DEEL III

- 196 brief van P. Bor
(in: *Van Hooft ende Hert-sorghe*)
- 340-341 [brief] aan Arent Cornelis en Reynier Donteklcock
(in: *Vande Leydtsche disputatie*)
- 686 [brief] aan Nicolaes vander Laen
(in: *Wt-roedinge van des verderfs plantinghe, dragende die verderffelijcke vrucht*)
- 901-903 [brief] *In Haerlem den 4. Ianuarij 1583. Coornhert aan den E. Nicolaes van der Laen*
(in: *Disputatie Over den Catechismus van Heydelbergh*)

E. OVERIG BIOGRAFISCH MATERIAAL

DEEL I

- 5-15 [C. Boomgaert] *Het leven van D.V. Coornhart*
- inclusief diverse ‘memories’, brieven, geschriften (*Discours onder verbeteringhe*)
- 16-17 *Eenighe loffelijcke ghetuyghenissen van Dierick Vol-kaersen Coornhart Amsterdammer, een licht van sijnen tijdt*
- uit boeken of brieven van Isacus Pontanus, Justus Lipsius, Hendrik Laurensz. Spiegel, Artus van Brederode en Hugo de Groot
- 19-23 C. Boomgaert, *Voor-reden aen den bescheyden Leser*
- 104 opmerking uitgever over Coornhart-teksten.
- 986-994 *Openinghe van den grondt der waterlandtsche kercken*
- 1061-1067 *Vanden aengheheven dwangh inder conscientien binnen Hollandt.*
- 1229-1237 *Requeste der catholijcken tot Haerlem*

DEEL II

- 3-20 Iacob Aertsz. Colom: *VOOR-REDEN. Aen alle onsydighe oprechte Liefhebbers der Waerheydt.*
- 111-357 *Proces van't ketter-dooden, ende dwangh der conscientien.*
- 385-393 *Remonstancie of vertooch, by die van Leyden*
- 395-434 *Iustificatie des Magistraets tot Leyden in Hollandt*
- 489-490 *Kort betoogh [...] inde saecke der Predicanten ende Coornhart, nopende de Leere begrepen inden Nederlantschen Catechismo.*
- 491-531 *Theriakel*
- 532-551 *Sendt-brief*
- 553-700 *Dolingen des catechismi*
- 689-692 *Remonstrantie D.V. Coornhart aen de Synodale vergaderinghe binnen der Goude, Anno 1589.*
- 1059-1078 *Van de Toelatinge ende Decrete Godts,*
- 1123-1162 *Oogh-water opten etter des voor-oordeels*

DEEL III

- 5-15 *Voorreden Aen de scheursuchtige Christenheyt. Aenwijsende Waerom D.V.C. so veel en veelderley, tot matting van de Ick-Heerigheyt, en oprechtinge van de algemeene verdraeghsaemheyt, gheschreven heeft.*
- 335-366 *Vande Leydtsche disputatie. Warachtigh verhael.*
- 629-632 *Naem-scherm D.V. Coornherts. Tegen de ondaedt tot Delft aen hem betoont den iij. Octobris 1588*

- 895-968 *Disputatie Over den Catechismus van Heydelbergh*
997-1017 *Verantwoordinghe van't PROCES Van den Ketteren niet te dooden*

www.coornhertstichting.nl